

**ELTDA AINING ROЛИ VA IMKONIYATLARI:
ИНДИВИДУАЛЛАШТИРИЛГАН ТАЪЛИМ, ШАХСИЙ ФИКР-
МУЛОҲАЗА, ИНТЕРАКТИВ ПЛАТФОРМАЛАРНИНГ ЎРНИ**

**1. PhD, Acting Professor, Samarkand Branch of the ISFT
Institute**

Amanullayeva Kamola Muminovna

PhD., (в. и. о.) профессор

**Самаркандского филиала Института ISFT, Амануллаева
Камола Муминовна**

PhD, ISFT Институтини Самарканд филиали профессори в.б.

Амануллаева Камола Муминовна

**THE ROLE AND POTENTIAL OF AI IN ELT: PERSONALIZED
LEARNING, INDIVIDUAL FEEDBACK, AND THE ROLE OF
INTERACTIVE PLATFORMS**

2. Teacher at ISFT Institute Samarkand branch

Abduazizov Bunyod Abdunabiyevich,

e-mail: bunyod8522@gmail.com

Преподаватель Самаркандского филиала Института ИСФТ.

Абдуазизов Бунед Абдунабиевич,

e-mail: bunyod8522@gmail.com

**Роль и возможности ИИ в обучении английскому языку (ELT):
персонализированное обучение, индивидуальная обратная связь и
роль интерактивных платформ**

Аннотация:

Мақола сунъий интеллектнинг (AI) инглиз тилини ўқитишда (ELT) роли ва имкониятларини ўрганadi. Унда AI орқали индивидуаллаштирилган таълим, шахсий фикр-мулоҳаза ва интерактив платформалардан фойдаланишнинг самарадорлиги таҳлил қилинади. Мақолада Непал мисолида университетларда AIнинг интеграция даражаси, муаммолар ва имкониятлар кўриб чиқилади. Tadqiqot natijalari AIning ELTда ўқув жараёнини самарали ва интерактив қилишдаги аҳамиятини кўрсатади.

Калит сўзлар: Сунъий интеллект, ELT, индивидуаллаштирилган таълим, шахсий фикр-мулоҳаза, интерактив платформалар, тил ўқитиш технологиялари.

Abstract: This article examines the role and potential of Artificial Intelligence (AI) in English Language Teaching (ELT). It analyzes the effectiveness of AI in providing personalized learning, individual feedback, and the use of interactive platforms. Using the example of Nepalese universities, the study explores the degree of AI integration, challenges, and opportunities. The findings highlight the significance of AI in making the ELT process more effective, interactive, and adaptive to learners' needs.

Keywords: Artificial Intelligence, ELT, personalized learning, individual feedback, interactive platforms, language learning technologies.

Аннотация: Статья рассматривает роль и возможности искусственного интеллекта (ИИ) в обучении английскому языку (ELT). Анализируется эффективность использования ИИ для

персонализированного обучения, индивидуальной обратной связи и применения интерактивных платформ. На примере университетов Непала исследуется степень интеграции ИИ, возникающие проблемы и возможности. Результаты показывают значимость ИИ для повышения эффективности, интерактивности и адаптивности процесса обучения английскому языку.

Ключевые слова: Искусственный интеллект, ELT, персонализированное обучение, индивидуальная обратная связь, интерактивные платформы, технологии обучения языкам.

Сунъий интеллект (SI)нинг жадал ривожланиши ҳаётнинг турли соҳаларига, хусусан, таълим тизимига сезиларли таъсир кўрсатмоқда. Инглиз тилини ўқитиш (ELT) соҳасида сунъий интеллект тил хилма-хиллигини ҳисобга олиш, таълим самарадорлигини ошириш ҳамда ўқитувчиларга сифатли таълимни таъминлашда қўшимча имкониятлар яратади. Технология соҳасидаги тараққиёт таълим жараёнида сунъий интеллектдан фойдаланиш имкониятини кенгайтириб, тил ўқитиш амалиётига жиддий таъсир кўрсатмоқда (Sahem, 2024). Шу билан бирга, мазкур технологик ўзгаришлар ўқитувчининг таълимдаги ўрни, ахлоқий (этик) масалалар ва рақамли тенгсизлик муаммолари билан боғлиқ қатор мураккаб саволларни ҳам келтириб чиқаради. Технология ривожланиши билан сунъий интеллект таълим соҳасида, жумладан, тилни ўзлаштириш жараёнида самарали ёрдамчи восита сифатида намоён бўлаётгани кузатилмоқда (Rusmiyanto ва бошқ., 2023). Сунъий интеллект тил таълими соҳасида ўрганувчиларнинг мустақиллигини оширишга хизмат қилади, зеро у таълим ресурсларига ва тезкор фикр-мулоҳазага исталган вақт ва маконда эришиш имконини яратади. У ўқув жараёнини мослаштиришда бир қатор муҳим омилларни ҳисобга олади, жумладан, она тилида сўзлашувчи мутахассислар етишмаслиги, жавоб

қайтаришдаги кечикишлар ҳамда ўрганувчининг ривожланиш даражаси, қизиқишлари ва ўқиш услубларига асосланган индивидуал қўллаб-қувватлашни таъминлайди. Инглиз тилини ўқитиш (ELT) соҳасида сунъий интеллект одатда компьютер фанларининг тор йўналишларидан бири сифатида қаралиб, идрок этиш, фикрлаш ва тилни англаш каби когнитив вазифаларни бажаришга қаратилган. Бу эса айниқса катта ёшдаги ўрганувчилар учун таълимни янада индивидуаллаштириш, мазмунни чуқурроқ ўзлаштириш ҳамда бой, интерактив ва мослашувчан ўқув тажрибасини шакллантириш имконини беради. Сунъий интеллект тушунчасининг таърифига тўхталар экан, Рич (1985) уни муаммоларни ҳал қилиш, табиий тилни тушуниш, идрок этиш ҳамда илмий фаолият билан боғлиқ жараёнларни ўз ичига олган тизим сифатида изоҳлайди (117-бет).

Расселл ва Норвиг (2016) фикрича, сунъий интеллект инсон зехнини машиналарда моделлаштириш бўлиб, у одатда инсоннинг когнитив қобилиятларини талаб қиладиган вазифаларни бажариш имконини беради. У машинали ўқитиш, чуқур ўқитиш, табиий тилни қайта ишлаш ва компьютер кўриши каби кенг қўламли технологияларни ўз ичига олади. Ушбу технологиялар компьютерларга ўрганиш, фикрлаш, муаммоларни ҳал қилиш, идрок этиш ҳамда инсон зехнига хос тарзда атроф-муҳит билан ўзаро таъсир қилиш имконини беради. Сунъий интеллект турли соҳаларда кенг қўлланилмоқда. Масалан, тиббиёт соҳасида у касалликларни аниқлаш, дори воситаларини ишлаб чиқиш, шахсийлаштирилган тиббиёт ва роботлаштирилган жарроҳликда ёрдамчи восита сифатида хизмат қилади (Торол, 2019). Молия соҳасида эса фирибгарликни аниқлаш, хавфларни бошқариш ва алгоритмик савдони оптималлаштириш орқали молиявий хизматларни тубдан ўзгартирмоқда (Patil, 2024). Транспорт соҳасида ўз-ўзини бошқарувчи автомобиллар, ҳаракат оқимини оптималлаштириш, логистика ҳамда

таъминот занжирини бошқариш сунъий интеллект ютуқлари асосида амалга оширилмоқда (Khlie ва бошқ., 2024). Шунингдек, кўнгилочар соҳада ўйин яратиш, фильмлар тавсияси, мусиқа генерацияси ва шахсийлаштирилган тажрибаларни шакллантиришда ҳам сунъий интеллектдан кенг фойдаланилмоқда (Mei, 2023). Ушбу соҳалардан ташқари, сунъий интеллект инглиз тилини ўқитиш (ELT) соҳасида ҳам муҳим аҳамият касб этмоқда. ELT доирасида у компьютер фанларининг бир кичик соҳаси сифатида қаралиб, идрок этиш, фикрлаш, ўрганиш ва табиий тилни тушуниш каби инсон зеҳнига хос когнитив муаммоларни ҳал этиш билан шуғулланади. Мазкур имкониятлар сунъий интеллект тизимлари ва воситаларига тил ўқитиш ва ўрганиш жараёнини қўллаб-қувватлаш, индивидуаллаштирилган таълимни таъминлаш, тилни англаш даражасини ошириш ҳамда интерактив ва мослашувчан ўқув тажрибаларини ривожлантириш имконини беради.

Таълим соҳасида сунъий интеллект ўқиш жараёнини тубдан янгилаб, турли ўрганувчилар учун мослаштирилган ва самарали ечимларни тақдим этади. У ўрганувчиларнинг ўқиш услубларига асосланган индивидуал машқлар, фикр-мулоҳаза ва ўқув йўлларини шакллантириш орқали таълимни шахсийлаштиришда юқори самарадорликка эга. Шунингдек, автоматлаштирилган баҳолаш тизимлари текшириш жараёнини енгиллаштириб, ўқитувчиларга шахсийлаштирилган таълим ва фикр-мулоҳазага кўпроқ эътибор қаратиш имконини беради. Бундан ташқари, сунъий интеллектга асосланган чатботлар ва виртуал тьюторлар билан жиҳозланган интерактив тил ўрганиш тизимлари реал вақтда мулоқот ва машқлар орқали оғзаки нутқ кўникмаларини ривожлантиради. Сунъий интеллект ўрганувчиларнинг натижаларини таҳлил қилиш орқали луғат ва грамматикани шахсийлаштириб ўргатишни қўллаб-қувватлайди. Нутқни таниш ва матнни овозга айлантириш технологиялари талаффуз ва

равонликни яхшилашга хизмат қилади, шунингдек, контекстга мос ва ўрганувчига хос ўқув материалларини яратади (Liu ва бошқ., 2019).

Сунъий интеллект инглиз тилини ўрганишда индивидуал эҳтиёж ва ўқиш услубларига мослаштирилган таълимни таъминлайди, махсус машқлар, фикр-мулоҳаза ва ўқув йўллари таклиф этиш орқали таълим сифатини сезиларли даражада оширади (Brusilovsky, 2001). Шунингдек, автоматлаштирилган баҳолаш орқали топшириқлар, тестлар ва назорат ишларини текшириш енгиллаштирилиб, ўқитувчиларга шахсийлаштирилган таълимга кўпроқ вақт ажратиш имкони яратилади (Messer, 2022). Интерактив тил ўрганиш воситалари реал вақтда мулоқот ва фикр-мулоҳаза орқали ўрганувчиларни фаол иштирокка жалб этади (Brusilovsky, 2001). Луғат ва грамматикани шахсийлаштирилган ҳолда ўргатиш, нутқни таниш ва матнни овозга айлантириш технологиялари орқали талаффуз ва равонликни ривожлантириш, шунингдек, ўрганувчиларнинг қизиқишлари ва эҳтиёжларига мос матнлар, диалоглар ва ҳикоялар яратиш имконини беради (Brusilovsky, 2001; O'Reilly, 2007).

Прогностик таҳлил эса ўқувчилар маълумотларини таҳлил қилиш орқали эҳтимолий қийинчиликларни олдиндан башорат қилиш ва эрта аралашувни таъминлашга хизмат қилади (Long & Siemens, 2014). Сунъий интеллект таълим жараёнларини янада ихчам ва самарали шаклга келтиради. Автоматлаштирилган баҳолаш тизимлари талабалар ишларини инсон текширувчиларига нисбатан анча тез қайта ишлаб, баҳолаш имконини беради, бу эса ўқитувчиларга ўқитиш фаолиятига кўпроқ вақт ажратишга шароит яратади (Nayak et al., 2022). Шунингдек, сунъий интеллект оғзаки мулоқот учун зарур бўлган кўникмаларни, жумладан, нутқни таниш ва сўзларни овозга айлантириш

технологиялари орқали ривожлантириб, талаффуз ва равонлик бўйича дарҳол фикр-мулоҳаза тақдим этади.

Таълим ҳаётнинг сунъий интеллект таъсирида сезиларли ўзгаришларга учраган соҳаларидан бири ҳисобланади. Инглиз тилини ўқитиш (ELT) соҳасида сунъий интеллект ўқитувчиларга сифатли таълимни таъминлаш, тил хилма-хиллигига жавоб бериш ва ўқув натижаларини яхшилашда катта имкониятлар яратади. Технология ривожини билан сунъий интеллект таълимда тобора муҳим ўрин эгалламоқда, шу боис уни синф хоналарига жорий этиш зарурати ортиб бормоқда. Тил ўқитишда сунъий интеллект ўрганувчилар мустақиллигини исталган вақт ва маконда ресурслар ҳамда фикр-мулоҳаза орқали оширади. Шунингдек, у ўрганувчиларнинг танловлари, ўқиш услуби ва ривожланиш даражасига мос келадиган ўқув йўллари яратиш имконига эга. Сунъий интеллект инглиз тилини ўрганувчилар дуч келадиган айрим муаммоларни, жумладан, мулоқотдошлар етишмаслиги, фикр-мулоҳазанинг кечикиши ва индивидуал қўллаб-қувватлашнинг камлиги каби масалаларни ҳал этишга ёрдам беради. Непалда инглиз тилини ўқитиш (ELT) соҳасида сунъий интеллект истиқболларни тубдан ўзгартириш салоҳиятига эга. Катта синфлар, чекланган ресурслар ва турлича тил даражасига эга талабалар мавжуд шароитда сунъий интеллект орқали шахсийлаштирилган фикр-мулоҳаза бериш, такрорий вазифаларни автоматлаштириш ва турли ресурсларга кенг кириш имкони яратилади. Мамлакатнинг географик хусусиятлари, хусусан чекка ва қишлоқ ҳудудларда ҳам сунъий интеллектга асосланган воситалар орқали кам ресурс ва чекланган алоқа шароитида сифатли таълимни таъминлаш мумкин.

Бироқ инфратузилмадаги камчиликлар ва ўқитувчиларнинг тайёр эмаслиги ушбу истиқболли технологияни ELT соҳасига жорий этишдаги

асосий тўсиқлардан ҳисобланади. Bohara (2024) тадқиқотида сунъий интеллект иловаларининг аҳамияти, таълимдаги ўрни ва кенг қўлланилаётган ёндашувлар - шахсийлаштирилган таълим, мослашувчан ўқитиш, ўқитишни баҳолаш, виртуал синфлар ва интеллектуал таълим тизимлари - таҳлил қилинган. Шунингдек, Tiwari (2024) университет ўқитувчиларининг тил ўқитишда сунъий интеллектни қандай қабул қилиши ва қўллаши масаласини ўрганиб, улар сунъий интеллектнинг шахсийлаштирилган ўқув йўллари ва тезкор фикр-мулоҳаза орқали таълимни яхшилаш салоҳиятига ижобий муносабатда эканликларини аниқлаган. Ўқитувчилар сунъий интеллектни, айниқса, тил машқлари, талаффуз ва луғат ўрганишда анъанавий ўқитиш усуллари тўлдирувчи восита сифатида кўрадилар.

Сунъий интеллект турли ўқиш эҳтиёжларига жавоб бериш ва ўқитувчилар фаолиятини самарали қилиш имконияти билан аҳамиятлидир. У инглиз тилини ўрганиш учун интерактив ва фойдаланишга қулай интерфейслар яратиб, ўрганувчиларнинг ички мотивациясини оширади. Шу билан бирга, шаҳар ва қишлоқ ўртасидаги таълим фарқини камайтириб, илғор таълим ресурсларига тенг имконият яратади. Ўқитувчилар учун эса сунъий интеллект дарс режалаштириш ва маълумотларга асосланган қарор қабул қилиш воситаларини тақдим этиб, таълим сифати ва ўқув натижаларини яхшилашга хизмат қилади. Непалда ELT соҳасида сунъий интеллект бўйича тадқиқотлар ҳали шаклланиш босқичида бўлиб, унинг самарадорлиги, муаммолари, имкониятлари, ўқитувчиларнинг муносабати ва кам ресурсга эга шароитлардаги этик жиҳатларини комплекс ўрганиш имкониятлари чекланган. Ушбу эҳтиёжларни қондириш Непалнинг ўзига хос таълимий ва маданий муҳитида сунъий интеллектни хавфсиз ва самарали жорий этиш учун муҳим аҳамият касб этади. Шунингдек, олий таълимда сунъий интеллект педагогиканинг ажралмас қисмига айланиб, ўқитиш

амалиётини модернизация қилиш, рақобатбардошлик ва таълим сифатини ошириш ҳамда глобал миқёсда рақобатлаша оладиган кадрларни тайёрлашда кенг имкониятлар яратади. Мазкур тадқиқот Непалда ELT ва сунъий интеллект бўйича тадқиқотлар чекланган шароитда олий таълимда сунъий интеллект орқали яратилаётган имкониятлар ва юзага келаётган муаммолар даражасини қуйидаги мақсадлар асосида ўрганишга қаратилган:

- ELT соҳасида сунъий интеллектни жорий этиш даражаси ва усулларини аниқлаш;
- олий таълимда сунъий интеллектни ELTга интеграция қилиш билан боғлиқ муаммолар ва имкониятларни ўрганиш.

Тадқиқот материаллари ва методлари. Ушбу тадқиқот университет даражасида инглиз тилини ўқитувчи ўқитувчиларнинг ELTда сунъий интеллект билан ҳамкорлик қилишга оид шахсий тажрибалари ва қарашларини ўрганишга қаратилган сифатли тадқиқот дизайнига асосланади. Сифатли ёндашув ўқитувчиларнинг муносабатлари, дуч келаётган муаммолари ва сунъий интеллектни жорий этиш бўйича фикрларини чуқур таҳлил қилиш имконини беради.

Тадқиқот иштирокчилари. Тадқиқот учун иштирокчилар Сунсари туманида жойлашган икки кампусдан - бири мустақил, иккинчиси эса Трибхуван университетига қарашли жамоат кампусидан - танлаб олинган олти нафар университет даражасидаги инглиз тили ўқитувчилари ҳисобланади. Иштирокчилар сунъий интеллект воситаларидан ELTда фойдаланиш тажрибасига эга бўлган ўқитувчилар орасидан мақсадли танлов усули орқали саралаб олинган. Уларнинг барчаси камида бир йил давомида ўз дарсларида сунъий интеллект воситаларидан фойдаланган.

Маълумотлар ярим тузилмаланган интервьюлар орқали тўпланган бўлиб, бу усул иштирокчиларга ўз фикрларини эркин ва очиқ тарзда баён этиш имконини берган. Интервьюлар иштирокчилар хоҳишига кўра бевосита ёки видеоконференция орқали ўтказилган ва ҳар бири тахминан 45–60 дақиқа давом этган. Саволлар асосан ўқитувчиларнинг сунъий интеллектдан фойдаланиш тажрибалари, дуч келган қийинчиликлари ва унинг ўқитиш амалиётидаги эҳтимолий фойдасига қаратилган. Маълумот йиғиш жараёнида ахлоқий тамойилларга қатъий риоя қилинган, иштирокчиларнинг хабардор розилиги ва махфийлиги таъминланган. Олинган маълумотлар сифатли тадқиқотларда кенг қўлланиладиган мавзули таҳлил усули орқали таҳлил қилинган (Naeem et al., 2023). Интервьюлар транскрипция қилинганидан сўнг, тадқиқотчилар индуктив кодлаш усулини қўллаб, EЛТда сунъий интеллектнинг муаммолари ва имкониятларига оид мавзуларни аниқлаган. Ажратиб олинган мавзулар иштирокчилар тажрибаларининг контекстини аниқ ва чуқур тушуниш мақсадида таснифланган ва таҳлил қилинган.

Натижалар ва муҳокама. Маълумотлар учта асосий мавзулар бўйича гуруҳланган: EЛТда AIнинг интеграция даражаси ва усуллари, муаммолар ва имкониятлар.

EЛТда AIнинг интеграция даражаси ва усуллари
Непалда EЛТда сунъий интеллектнинг интеграцияси ҳали бошланғич босқичда ҳисобланади. Жаҳон миқёсида бу технологиялар анча ривожланган бўлиб, турли таълим тизимларида тил ўрганишни қўллаб-қувватлаётганини ҳисобга олганда, бу ҳолат табиийдир. Бироқ Непалда AI асосан шаҳар марказлари ёки ярим қишлоқ ҳудудлари билан чекланган. Катманду, Дҳаран ва Покхара каби шаҳарлардаги айрим хусусий мактаблар ва муассасалар тил ўрганиш иловалари (Duolingo,

Grammarly, ChatGPT, Gemini) ёки виртуал ўқитувчи ёрдамчилари каби AI воситаларидан фойдаланмоқдалар. Нутқни таниш тизимлари, чат-ботлар, виртуал репетиторлар ва тил ўрганиш иловалари каби AIга асосланган технологиялар ўқувчиларга интерактив ва иммерсив тил ўрганиш тажрибасини тақдим этади (Rusmiyanto ва бошқ., 2023). Қишлоқ ва ресурслари чекланган ҳудудларда эса AI интеграцияси жуда кам бўлиб, бу асосан технологияга кириш имконияти ва интернет алоқасининг етишмаслиги, шунингдек, ўқитувчилар тайёргарлигининг пастлиги билан боғлиқ.

Университет даражасидаги ELT ўқитувчилари амалиётида AIнинг интеграция даражаси кескин фарқ қилади ва бу кўп жихатдан ўқитувчининг таълимда технологиянинг ўрнига қандай қарашига боғлиқ. Айримлари AIни шахсийлаштириш ва самарадорлик учун тўлиқ қабул қилса, бошқалар эҳтиёткорона ёндашади ёки анъанавий методлар билан чекланиб қолади. Бу технологияни ўқитишга жорий этишда мослаштирилган ёндашувларнинг зарурлигини кўрсатади. Олти нафар ўқитувчининг (T1–T6) жавобларига таянилган ҳолда, ELTда AIнинг интеграцияси учта асосий даражага бўлинади: минимал интеграция, ўртача интеграция ва юқори даражадаги интеграция. Минимал ёки чекланган интеграция асосан ёрдамчи ёки маъмурий вазифалар билан боғлиқ бўлиб, AIдан вақти-вақти билан фойдаланишни, унинг кучли томонларидан кўра чекловларига кўпроқ эътибор қаратишни англатади. T2 бу ҳолатни қуйидагича таъкидлайди: “I use traditional methods of teaching such as chalk-and-talk, printed materials, and classroom discussions. I occasionally use AI tools like Google Translate or any other language apps available for offline use. Without substantial investment in technology and training, AI remains motivational rather than practical in my teaching.”

ELTda AI dan minimal dаражада фойдаланишнинг асосий сабаби технологик инфратузилманинг етарли эмаслигидир. Кўплаб таълим муассасаларида интернет алоқасининг барқарор эмаслиги, юқори тезликдаги кенгполосали интернетга кириш имкониятининг чекланганлиги ҳамда замонавий компьютер лабораторияларининг етишмаслиги кузатилади. Ушбу камчиликлар AI га асосланган воситалардан фойдаланиш имкониятига салбий таъсир кўрсатади (Adhikari, 2021). Т3 ҳам ушбу фикрни кўллаб-қувватлаб, AI унинг ўқитиш амалиётининг ажралмас қисми эмаслигини, айрим ҳолларда эса Google Translate каби машинавий таржима воситаларидан чекловларни кўрсатиш мақсадида фойдаланганини таъкидлаган.

AI воситалари ёрдамида тил ўқитувчилари талабаларга инглиз тилини таржима қилиш ва уни турли фаолиятларда қўллашда ёрдам берадилар. Айрим ўқитувчилар ёзишни ўргатишда ChatGPT каби AI воситаларидан фойдаланадилар. Масалан, Т6 қуйидагиларни айтган: “Sometimes, I recommend AI tools like ChatGPT to students for ideation or to assist them while writing, but I personally feel direct teacher-student interaction is the backbone of learning, and so I use AI in support roles only.” Бу жойда Т3 AI дан чекланган интеграция билан фойдаланишини кўрсатган; у танқидий фикрлаш ва мулоқот қобилиятини ривожлантиришда анъанавий усулларни афзал кўрган. Т6 эса ChatGPT каби воситаларни фоя яратиш ва ёзиш жараёнида кўллаб-қувватловчи восита сифатида тавсия қилган ва ўқитувчи-талаба мулоқотининг асосий аҳамиятини таъкидлаган. Ўртача даражадаги интеграция эса ўқитувчилар раҳбарлиги остида ўқув жараёнини шахсийлаштириш ва ўқувчиларнинг фаоллигини оширишга хизмат қиладиган AI га асосланган платформалар, мослашувчан ўқитиш тизимлари, чат-ботлар ёки виртуал ассистентларни жорий этиш билан тавсифланади. Бу масала юзасидан Т1 қуйидагиларни билдирган:

“I integrate AI-driven pronunciation tools like Speak Tutor, ELSA Speak, YouGlish, etc., to improve students' spoken English, and I basically use Lingvist, an AI-based translation app to teach vocabulary, grammar, and sentence structures along with comparative linguistic analysis.” Nguyen (2024) чат-ботлар, нутқни таниб олиш тизимлари ва талаффуз ҳамда оғзаки нутқ кўникмалари бўйича зудлик билан фикр-мулоҳаза берувчи мобил иловалар каби технологиялар тил ўрганиш жараёнини тубдан ўзгартирганини таъкидлайди. Худди шунингдек, Zhao (2021)нинг Dennis (2024)да иқтибос келтирилган мета-таҳлилида AI ёрдамидаги воситалар иккинчи тилни ўрганувчиларда талаффуз аниқлиги ва равонлигини оширишини ҳамда хавотир даражасини камайтиришини хулоса қилинган. Т4 ҳам ўз нуқтаи назарини қуйидагича ифода этган: “I integrate AI in a balanced way to help with traditional teaching methods. For example, I make use of the pronunciation-supporting ELSA Speak, and Speechify supporting listening practice for speaking and listening, respectively. The automatic essay evaluation tools also assist in giving quicker responses to writing assignments. I, however, keep all crucial class activities relating to discussions and critical thinking exercises in the forefront and human engagement-oriented.”

Т4 ва Т5нинг фикрлари, А1нинг интеграцияси ва имкониятлари. Т4нинг фикрига кўра, сунъий интеллект (AI) ўрганиш жараёнида талаффуз, тинглаб тушуниш ва ёзиш каби жиҳатларни кўллаб-қувватлайди, бироқ анъанавий ўқитиш ёндашувларини тўлиқ алмаштирмайди. Kristiawan ва бошқ. (2024) ҳам шунга ўхшаш фикрни умумлаштириб, AI воситалари ўқувчиларнинг фаоллигини оширишини, шахсийлаштирилган ўқиш тажрибасини яратишини ва айниқса гапириш ҳамда ёзиш кўникмаларини ривожлантиришда тил билиш даражасини яхшилашини таъкидлайдилар.

T4 ушбу AI воситаларидан ўқув жараёнларини соддалаштириш ва самарали натижаларга эришиш мақсадида қўшимча восита сифатида фойдаланишни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаган. У таъкидлайдики, ўқиш, тинглаш, гапириш ва ёзиш кўникмалари биргаликда ёки алоҳида ҳолда ELТда тил технологиялари орқали юқори даражада интеграция қилинганда энг самарали тарзда ривожлантирилади. Шу жараёнда AIга асосланган виртуал реаллик (VR) муҳитлари каби иммерсив воситалар ҳам қўлланилиши мумкин бўлиб, улар ҳақиқий ҳаёт сценарийларини моделлаштириш ва талабалар билан динамик контекстларда мулоқот кўникмаларини машқ қилиш имконини беради.

AlTwijri ва Alghizzi (2024) таъкидлашларича, тил ўқитиш вазибаларида AIнинг юқори даражада интеграция қилиниши таълим материалларини матнни овозга ва овозни матнга айлантириш ҳамда визуал материалларни таниб олиш орқали янада қулай ва оммабоп қилиш имконини беради. Бундай интеграция натижасида ўқитувчи анъанавий билим берувчи эмас, балки ўқув жараёнини ташкил этувчи ва инновация киритувчи фасилитатор сифатида намоён бўлади. ELТда AI воситаларининг юқори даражада интеграция қилиниши тил ўрганиш ва ўқитишнинг турли эҳтиёжларини қондириш мақсадида AI технологияларининг узлуксиз ва самарали жорий этилишини аңлатади. Интерактив симуляциялар, мослашувчан ўқитиш тизимлари ва индивидуал фикр-мулоҳаза орқали тил таълимини такомиллаштиришда AIдан кенг фойдаланилмоқда (Mananay, 2024). Юқори даражадаги интеграция шахсийлаштирилган ўқишни ҳам ўз ичига олади. Бунинг доирасида AI воситалари ўқувчининг индивидуал эҳтиёжларига мос равишда мазмун, фикр-мулоҳаза ва ўқиш суръатини таклиф қилиш салоҳиятига эга бўлади. Binhammad ва бошқ. (2024) генератив AIнинг ҳар бир талаба эҳтиёжларига мослаштирилган шахсий ўқув материалларини яратиш имкониятларини муҳокама қиладилар. T5 эса

Сунъий интеллектни шахсийлаштириш ва тил кўникмаларини ривожлантириш воситаси сифатида қўллашни таъкидлайди: “AI plays an important part in my teaching philosophy. It is used to give students a unique educational experience that meets their different learning styles and preferences. AI platforms, such as Duolingo, adjust content dynamically; I use Coursera to help deliver lectures; and tools such as Turnitin to keep academic integrity of the content.” Унинг таъкидлашича, АИдан фойдаланиш орқали ўқиш жараёни турли ўқиш услублари ва афзалликларига мос равишда шахсийлаштирилади. Ҳозирги кунда Duolingo каби платформалар АИ ёрдамида талабалар учун мазмунни динамик ва индивидуал тарзда тақдим қилиш имконини беради. Ушбу воситалар замонавий педагогика принциплари, самарали ва этик таълим жараёнини шакллантиришга қаратилган инновацион ёндашувлар билан уйғунлашган.

Сунъий интеллектнинг тез суръатда ривожланиши ҳаётнинг турли соҳаларига, хусусан, таълим тизимига сезиларли таъсир кўрсатмоқда. ЕЛТ соҳасида АИ ўрганувчиларнинг мустақиллигини ошириш, таълим жараёнини индивидуаллаштириш ва самарадорликни яхшилашда қўшимча имкониятлар яратади. Шу билан бирга, технология ривожини ўқитувчиларнинг тайёргарлиги, ахлоқий масалалар ва рақамли тенгсизлик каби мураккаб саволларни ҳам келтириб чиқаради. Непалда ЕЛТда сунъий интеллект воситалари асосан шаҳар марказлари ва ресурслари чекланган ҳудудларда қўлланилмоқда. Университет ўқитувчилари АИни минимал, ўртача ва юқори даражада интеграция қилишда фарқ қиладилар. Кам ресурсли ҳудудларда интернет ва технология инфратузилмасининг чекланганлиги сунъий интеллектни самарали жорий этишга тўсиқ бўлади. Шу билан бирга, сунъий интеллект воситалари - виртуал тьюторлар, чат-ботлар, нутқни таниш ва талаффузни ривожлантириш платформалари - тил ўрганиш жараёнини

интерактив ва индивидуаллаштирилган қилиш имконини беради. Шу нуқтаи назардан, мазкур тадқиқот Непалда ELТда сунъий интеллектнинг амалиётини, унинг интеграция даражасини, имкониятлари ва дуч келаётган муаммоларини чуқур ўрганишга қаратилган. Тадқиқот олий таълимда АИни жорий этиш билан боғлиқ жараёнлар, унинг самарадорлиги ва ўқитувчиларнинг муносабатини таҳлил қилишни мақсад қилган.

References:

1. Adhikari, Y. N. (2021). Integrating technology into English language teaching in Nepal: Student and teacher perspectives. *Prithvi Academic Journal*, 4, 107–120. Akgun, S., & Greenhow, C. (2022).

2. Artificial intelligence in education: Addressing ethical challenges in K-12 settings. *AI and Ethics*, 2(3), 431–440. <https://doi.org/10.1007/s43681-021-00096-7>

3. AlTwijri, L., & Alghizzi, T. M. (2024). Investigating the integration of artificial intelligence in English as foreign language classes for enhancing learners' affective factors: A systematic review. *Heliyon*. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e31053>

4. Binhammad, M. H. Y., Othman, A., Abuljadayel, L., Al Mheiri, H., Alkaabi, M., & Almarri, M. (2024). Investigating how generative AI can create personalized learning materials tailored to individual student needs. *Creative Education*, 15(7), 1499–1523. <https://doi.org/10.4236/ce.2024.157091>

5. Bohara, D. K. (2024). A paradigm shift in ELT with artificial intelligence: A review on the current state in nepal. *Journal of NELTA Gandaki*, 7(1–2), 111–122. <https://doi.org/10.3126/jong.v7i1-2.70232>

6. Brusilovsky, P. (2001). Adaptive educational hypermedia. In International PEG Conference, Bu, Q. (2022). Ethical risks in integrating artificial intelligence into education and potential countermeasures. *Science Insights*, 41(1), 561–566. <https://doi.org/10.15354/si.22.re067>

7. Cooper, C. M. B. (2023). The importance of AI training for today's educators. . *Neuromarketing Pioneer*. <https://shorturl.at/DF6hl> Darwin, Rusdin, D., Mukminatien, N., Suryati, N., Laksmi, E. D., & Marzuki. (2024). Critical thinking in the AI era: An exploration of EFL students' perceptions, benefits, and limitations. *Cogent Education*, 11(1). <https://doi.org/10.1080/2331186X.2023.2290342>

8. Dennis, N. K. (2024). Using AI-powered speech recognition technology to improve English pronunciation and speaking skills. *IAFOR Journal of Education*, 12(2), 107–126. Khlie, K., Benmamoun, Z., Jebbor, I., & Serrou, D. (2024). Generative AI for enhanced operations and supply chain management. *Journal of Infrastructure, Policy and Development*, 8(10), 6637. <https://doi.org/10.24294/jipd.v8i10.6637>

9. Kristiawan, D., Bashar, K., & Pradana, D. A. (2024). Artificial intelligence in English language learning: A systematic review of AI tools, applications, and pedagogical outcomes. *The Art of Teaching English as a Foreign Language (TATEFL)*, 5(2), 207–218. <https://doi.org/10.36663/tatefl.v5i2.912>

10. Liu, X., Xu, M., Li, M., Han, M., Chen, Z., Mo, Y., Chen, X., & Liu, M. (2019). Improving English pronunciation via automatic speech recognition technology. *International Journal of Innovation and Learning*, 25(2), 126–140. <https://doi.org/10.1504/IJIL.2019.097674>

11. Long, P., & Siemens, G. (2014). Penetrating the fog: Analytics in learning and education. *Italian Journal of Educational Technology*, 22(3),

132–137. <https://doi.org/10.17471/2499-4324/195> 12. Mananay, J. A. (2024). Integrating artificial intelligence (AI) in language teaching: Effectiveness, challenges, and strategies. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 23(9), 361–382. <https://doi.org/10.26803/ijlter.23.9.19>

13. https://www.frontiersin.org/journals/education/articles/10.3389/feduc.2024.1490067/full?utm_source=chatgpt.com

14. https://phys-tech.jdpu.uz/index.php/fll/article/view/10921?utm_source=chatgpt.com

15. https://ejournal.usm.my/apjee/article/view/apjee_40_2_2025_13/

16. Principal Author Teaching Assistant Department of English Education Mahendra Multiple Campus Dharan, Tribhuvan University, Nepal Email- bishal.karki@temc.tu.edu.np ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-6371-4754>

17. Co-author Lecturer Department of English Education Mahendra Ratna Campus, Kathmandu, Tribhuvan University, Nepal Email- tekmani.karki@mrc.tu.edu.np ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6080-7717> <https://doi.org/10.3126/dristikon.v15i1.77118>